

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

II. An & qua ratione Theologia etiam Scholastica Ecclesiæ necessaria & vtilis sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

facere, quod fieri potest etiam sine proprio Theologia habitu.

Dixi secundò, iuxta ordinariū diuinæ providentiæ modum, non solum quia Deus hunc statum rerum vniuersim immutare possit, vt circa præcedentem assertionem dictum; sed etiam quia iuxta communem & receptam doctrinam S. Thomæ de verit. q. 14. art. 11. ad 1. quam inter alios etiam asserit Franciscus Zumel hic, absolute fieri potest, vt quis sine villo prædicatore eterno fidem concipiat & conseruet, sola inspiratione & gubernatione interna Spiritus sancti ductus, aut interueniente in instructione & Magisterio alicuius Angeli, à Theologia habitu, saltem humano, minime dependente.

Id quod de puero in syluis solitariè nutrito, vt & de infideli in mediâ gentilitate nato, iuxta naturæ leges, quantum per auxilium, & gratiæ præuenientis possunt, viuenticibus, omnique humana ope destitatis, necessariò fatendum, vt rectè S. Thomas ibidem; cuius verba sunt hæc: *Dicendum quod non sequitur in conueniens, postea, quod quilibet teneatur aliquid explicitè credere, si in glorio vel inter brutia animalia nutriatur: hoc enim ad diuinam providentiam pertinet, vt cuiuslibet provideat de necessarijs ad salutem, dummodo ex parte eius non impediatur. Si enim aliquis taliter nutritus ductum naturalis rationis sequeretur, in appetitu boni & fugâ mali, certissime est tenendum, quod ei Deus, vel per internam inspirationem reuelaret ea, quæ sunt ad credendum necessaria, vel aliquem fidei prædicatorem ad eum dirigeret, sicut misit Petrum ad Cornelium, Act. 10. Ita S. Thomas.*

Præterquam quòd fieri posset, vt Deus ita hominem aut exterius gubernaret, aut interiori illuminaret, vt vel obiectiones contra fidem nullas perciperet; vel cerè ita contemneret, vt etiam si existimaret, nullum esse hominem, qui obiectionibus propositis particulatim satisfacere possit, adhuc tamen ob internam Spiritus sancti motiua constantem in fide persistere deliberatum haberet. Sed hoc providentiæ diuinæ genus communiter non est vtitatum, nec ordinariū, sed quasi extraordinariū.

10 Assertio III. Theologia tamen non est necessaria in singulis fidelibus, nec secundum substantiam. quidem. Ita ex communi rectè Gregorius de Valentia q. 1. p. 2. Dominicus Bannes, & Franciscus Zumel hica. 1. nullo Doctorum dissentiente. Probatur aperte ex illo 1. Cor. 12. v. 28. & 29. *Et quosdam quidem (non omnes) posuit Deus in Ecclesia, primum Apostolos, secundo Prophetas, tertio Doctores, &c. Nunquid omnes Apostoli? Nunquid omnes Prophetæ? Nunquid omnes Doctores? &c.* Vbi aperte significatur, non omnes fideles habere talem habitum, quo fidem contra Adversarios defendant & doceant.

Idem expresse tradit S. Augustinus lib. 14. de Trinit. cap. 1. vbi ait: *Hic scientia (de Theologia loquitur) tribuitur id, quo fides saluberrima, quæ ad veram beatitudinem ducit, gignitur, nutritur, defenditur, roboratur: quæ scientiâ non pollet fideles plurimi; quamuis polleant ipsa fide: plurimum. Aliud est enim scire tantummodo, quid homo credere debeat, propter adipiscendam vitam beatam, quæ non nisi æterna est; aliud autem scire, quemadmodum hoc ipsum & pijs opituletur, & contra impios defendatur; quam proprio appellare vocabulo scientiam videtur Apostolus. Nimirum 1. Cor. 12. Alij datur*

Tom. I.

sermo sapientia; alij sermo scientia: quem locum paulò antea citauerat Augustinus.

Vnde etiam sumitur ratio. Quia in genere cognitionis, singulis ad salutem sufficit fides supernaturalis, cum adiunctis in homine iusto donis illis Spiritus sancti, quæ in intellectu consistunt; quæ absque adiunctâ Theologia non solum esse, sed etiam conseruari & perfici possunt. Neque enim omnes ex officio tenentur fidem docere & explicare, aut contra infideles defendere; quod proprium est Theologiæ officium, prout à fide distinguitur. Quare etiam si habitus Theologiæ reipsâ idem esset cum habitu fidei, vt nonnulli volunt, de quo infra suo loco, adhuc tamen Theologia ipsa non rectè diceretur in singulis necessaria; quandoquidem ratione nihilominus Theologia à fide distingueretur, eique maiorem saltem aliquam adderet accidentalem perfectionem, sine quâ fidei habitus secundum se & quoad substantiam optime consistere posset.

Contra hanc assertionem obijci potest illud 1. Pet. 3. v. 15. vbi Apostolus ad fideles vniuersim scribens ait: *Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de eâ, quæ in vobis est spe: sed cum modesti & timore, &c.* Quibus verbis significatur, omnes & singulos fideles paratos esse debere, ad reddendam suæ spei, siue fidei rationem. Vnde ulterius colligi videtur, omnes etiam debere esse Theologos.

Ad hoc respondere forsan aliquis posset, fideles quidem paratos esse debere ad reddendam suæ fidei rationem, sed non singulos per seipso, sed vel per se, vel per suos Doctores: quo modo hunc locum Apostoli intellexisse videtur Aureolus in Prologo q. 1. de Theologia à. 1. circa opinionem S. Thomæ; vbi eum explicat de habentibus habitum Theologicum.

Sed verius est, Apostolum loqui etiam de fidelibus singulis, seruata tamen proportione debita. Dupliciter enim ratio fidei reddi potest; primò quidem, vt singulorum articulorum rationes ex proprijs principijs reddantur, & contra oppugnantem defendantur; simul etiam vt ea, quæ ex propositionibus reuelatis consequentia sunt; quæque eis aduersa, subtili ratiocinatione colligatur: & hoc est proprium Theologiæ, nec exigitur à singulis. Secundò vt quisque simpliciter ea, quæ necessariò omnibus credenda sunt, profiteri possit, allatis simul etiam generalibus rationibus seu motiuis credendi; v. g. dicendo, *Sic tenet Ecclesia. In hac fide mortui sancti: vt loquitur Hugo Cardinalis ibidem.* Et hoc tamen ad singulos pertineat, non tamen in singulis Theologiæ habitum postulat: cum ad hoc sufficiat ipsa fides, quæ sine talibus motiuis esse non potest, vt suo loco docebimus. Atque hæc de doctrinæ sacræ huc Theologiæ necessitate, quoad substantiam.

DVBIUM II.

An & qua ratione Theologia, etiam scholastica, Ecclesia necessaria & utilis sit.

S. Thom. 1. p. q. 1. a. 1.

Quid nomine Scholasticæ Theologiæ intelligatur, dictum est dubio præcedenti. Et certum

A 3

est, eam

est, eam magis quidem Ecclesie necessariam non esse, quam Theologiam secundum se & suam substantiam spectatam, ut per se patet; quod fit, ut assertio vltima præcedentis dubij ad Scholasticam etiam Theologiam in primis pertineat; sed hæc tamen ipsa etiam Scholastica Theologia aliqua ratione sit Ecclesie necessaria, controuertitur. Et controuersiam præcipuè mouet Sectarij huius temporis, qui Theologiam Scholasticam non solum necessariam, aut vtilem Ecclesie negant, sed insuper etiam perniciosam esse criminantur, ut videre est apud Lutherum in lib. contra Latomum, & lib. de abrogat. missæ priuatæ, Melancthonem in Apologia contra Parisienses, Caluinum lib. 3. Instit. cap. 2. sect. 2. Idque iam ante fecerat etiam Wicleffus apud Waldensem tom. 1. lib. 2. doct. fid. cap. 67. & seq. & ex parte Erasmi præfat. in opera S. Hilarij. Nos rem breuiter duabus assertionibus explicabimus.

Assertio I. Theologia quoad modum Scholasticæ tractationis, seu quod idem est, ipsa Theologia Scholastica ut sic, non est in Ecclesia ad hominum salutem necessaria simpliciter. Est extra controuersiam, & apud omnes Doctores certa. Ratio est manifesta. Tum quia etiam amplum illud & Theologicum dicendi, resque fidei exponendi ac tuendi genus, valet vtiq; ad docendum, persuadendum, & redarguendum; adeoque ad fidem gignendam, nutriendam, roborandam, & tuendam; quod officium Theologiæ esse diximus. Tum quia alias fatendum esset, mille & amplius annis, quibus nullus ferè erat Theologiæ illius Scholasticæ vltus, Ecclesiam necessariam rerum diuinarum doctrinam fuisse destitutam: quod est planè absurdum, & diuinæ providentiæ aduersum. Tum quia fides tempore SS. Patrum olim vel maximè viguit ac floruit; qui excellenti suâ doctrinâ, ad veram Ecclesiam Christi, & magnam gentilitatis partem perduxerunt, & ex hæreticis quam plurimos reduxerunt: Orthodoxos verò ne deficerent, continerunt & confirmarunt.

Assertio II. Theologia tamen quoad modum illius Scholasticæ Tractationis, adeoque Theologia ipsa Scholastica, Ecclesie Christi est vtilissima, adeoque necessaria, hoc præsertim tempore, ad bene esse. Hanc assertionem supponunt Scholastici omnes; neque enim tanto consensu ad tam fastidiosum & molestum scribendi laborem se contulissent, nisi rem Ecclesie vtilissimam præstare se existimassent. Eandem fustius tuerentur & explicant Melchior Canus lib. 8. loc. Theolog. cap. 2. 4. & seqq. Alphonsus Salmeron tom. 1. prolegom. in Euangelia, Gregorius de Valentia hicq. 1. p. 2. & recentiores omnes, cum S. Thomâ hoc loco.

Probat & declaratur assertio. Nam si rem omnem accuratè expendamus, tria ferè sunt Scholasticæ Theologiæ propria. Primum, verba, & genus orationis plantum, pressum, simplex, apertum. Secundum est methodus ac ordo, quo materia & argumentum omne Theologicum in suas partes, disputationeque, ac membra accuratè distinguitur; partibus siue disputationibus siue questionibus, articulis, sectionibus, siue dubitationibus subiunguntur; in singulis rursum articulis siue questionibus, & status questionis, si obscurus est, declaratur; & cum materia postulat, argumentis in vtramque partem subtiliter

propositis, res tota accuratè discutitur, veritas deciditur ac firmatur, argumenta in oppositam partem obiecta dissoluntur; idque totum iuxta regulas & modum disputandi dialecticum. Atque hæc duo nemo sanus reprehendere potest; cum naturâ suâ ad quamlibet doctrinam tradendam & perdiscendam sint aptissima.

Tertium sunt res ipsæ; dum nimirum Theologus non solum ipsa fidei principia clarè & dilucidè proponit, exponit, confirmat, tuetur; sed vltioribus etiam progressus, ea quæ ex ipsis consequentia sunt, inuestigat; ac propterea etiam quandoque subtilioribus questionibus excutiendis occupatur, quam vt à vulgo, alijsve imperitioribus, sciri, aut capifacile possint, vel etiam debeant. Quod per se nemini improbabitur, qui nōrit, & plus scientiæ decere Magistrōs, quàm discipulos; & absque subiliore eiusmodi disquisitione, neque necessaria quidem fidei dogmata satis defendi posse: præterquam quod ipsa etiam eiusmodi principiorum fidei conlectaria ad vitam rectè instituendam, sæpe plurimum adferunt momenti, vt dictum dub. præced. certè quidem fidei doctrinam ijs mirificè illustratur.

Huc spectat, quod Theologia etiam aliarum disciplinarum naturalium, ac præcipuè Philosophiæ cognitionem in subsidium aduocat: quod nec Apollolis in suetum, vt videre est Act. 17. v. 28. 1. Cor. 1. v. 33. Tit. 1. v. 12. & SS. Patribus deinceps fuit vtilitissimum: & ab iisdem disertè commendatum. De qua re videre licet Clementem Alexandrinum lib. 1. & 6. Stromatum, Augustinum lib. 2. doct. Christ. c. 16. 28. 29. 31. 36. 37. 40. Hieron. epist. 84. ad Magnum, & epist. 146. ad Damasum, Basil. orat. ad Adoloscētes, Damascenum lib. 4. fid. orthod. c. 18. Calliodor. in Cant. 8. & lib. 2. de Inst. diuin. lect. cap. 27.

Verba Clementis obseruatione dignissima, citato lib. 1. Stromatum sunt ista: *Vti quidem, inquit, sed non immorari & permanere in doctrinâ seculari ad mouet sapiens, &c. tam enim quidam ancillarum in festiâ materij, contemserunt Dominam Philosophiam; & ex ipsis alij quidem consenserunt in Musica, alij vero in Geometria, alij autem in Grammaticâ plurimum; autem in Rhetoricâ sed quæ admodum liberales, quæ stant in circulo (encyclia) disciplina, conferunt ad Philosophiam, quæ est ipsarum domina; & ita etiam ipsa Philosophia conuertit ad parandam sapientiam, (huc Theologiam.) Est enim Philosophia quidem exercitatio; sapientia verò scientia rerum diuinarum & humanarum, & causarum ipsarum. Est enim sapientia domina Philosophiæ, sicut illa cuiusque prius auditur, discipline. Et multas inquit idem paulò superius, licet ad finem non conferant, artificiatim ornamentiū adferunt: & alioqui varia & multiplex doctrina, & variè probat id, quod adducitur, & catechumenis aduocationem adferens, ea quæ sunt præcipua dogmata, ad eorum, qui audiunt, persuasionem deducit, & ad veritatem. Est autem fide digna eiusmodi animum permouens persuasio, per quam, qui sunt doctrinæ studiosi, quæ male exagitur, suscipiunt veritatem; adeo vt neq; ipsa philosophia vita permittem adferat, &c. Hactenus Clemens, qui vti vltum secularis doctrinæ in doctrinâ fidei & Theologiæ eleganter comprobatur, ita abulum sapienter, castigat.*

Idipsum etiam confirmat naturalis ratio; quandoquidem notitia & vsus Philosophiæ, ad res ipsas

sacras explicandas, que communes cum rebus naturalibus notiones habent, prorsus necessarius est: ut si agatur de hypostasi, de existentia, de essentia, de subiecto, de passionibus, de quantitate, qualitate, relatione, actione, passione, loco, duratione, efficientia, causalitate, compositione, itemque de cultu, veneratione, adoratione, iustitia, misericordia, &c. earum rerum, vel personarum, quae ad Theologicam considerationem pertinent; necesse est plane, communes rerum illarum conceptus, prius ex Philosophia perceptos haberi; ne quis alioqui, uti Sectarij huius temporis ob Philosophiae ignorantem frequenter accidit, in gravissimos errores labatur.

Eadem assertio confirmatur his duobus indicijs, ab ipsis aduersarijs desumptis. Primum est. Quia si Theologia Scholastica ad fidem confirmandam & aduersarios fidei redarguendos ac conuincendos non plurimum adferret momenti, nunquam eam ipsi tanto prosequerentur odio, neque tam acerbe criminarentur: cum criminationis causam nullam aliam habeant, quam doctrinae sibi aduersantis soliditatem: id quod potissimum in S. Thomae cernitur. Ea que de causa etiam non abs re notauit hoc loco Dominicus Bannesq. 1. a. 1. In omnibus Concilijs, etiam contra hereticos celebratis, post D. Thomam, omnia ferè dogmata ab illis decreta, desumpta esse ex doctrina S. Doctoris. Id quod patet in Concilio Viennensi sub Clemente V. in Florentino sub Eugenio IV. in Lateranensi sub Leone X. & Tridentino sub Paulo III. Iulio III. & Pio IV.

Alterum, quod Sectarij utique alia in Doctoribus Catholicis Scholasticae Theologiae methodum tractationemque reprehendant, hodie tamen ipsi met eam non paruo studio emulantur; ut videre est in controuersijs seu lucubrationibus quibusdam Gulielmi Wittakeri, & Aegidij Hunnij; qui etiam adeo contenti non sunt sola dogmatum scripturae propositione, ut saepe ineptissima & absurdissima coniectaria inde, male sanaratione, exculpant; ut est v. g. commune illud Sectariorum pronuntiatum; nihil credendum diuinam fide, nisi quod in scriptura sacra particulatim tradatur. Item infantes omnes, dum baptizantur, actualiter credere; aut uti Caluini ista docent, Infantes omnes Christianorum saluari etiam sine baptismo. Item proprium illud Lutheri, valere baptismum etiam in lacte, vel cernis factum; similiter & consecrationem Eucharistiae, quamuis à diabolo factam. Itemque illud proprium Hunnij in lib. Sacramentis, cap. 13. vbi docet, si mater in loco solitario enixa sit infantem, eumque propterea quod moriturus videretur, baptizari; postea verò infans conualecat, debere matrem nulli hominum indicare, quod baptizari illum; sed tanquam non baptizatus esset, sinere illum in Ecclesiae coetu denuò baptizari. Haec & similia ergo dum ex scripturis corollaria, licet absurdissima, sibi colligere fas esse volunt Sectarij, cur non liceat Theologis Scholasticis longè meliora, veriora, solidioraque recta ratiocinatione inde deducere.

Quae omnia si lector accuratè expendat, aperte intelliget, in Theologia Scholastica, Sectarios, nec verba, nec ordinem aut methodum, nec consequentiarum, siue dialecticæ, aliarumve disciplinarum y-

sum propriè reprehendere, quando haec & ipsi in sua pseudo Theologia imitari student, sed solam doctrinam. Defenderent scilicet Theologi nostri, ipsi dem plane verbis, eademque methodo Scholastica, Lutheri, Caluini. Zwinglij doctrinam, iam Scholastica Theologia ab illis supra caelos eueheretur, que nunc, ob solam Catholicæ doctrinae veritatem, ad inferos vsque deprimitur. Interim nos ipsi quaedam in Scholasticis quibusdam antiquioribus vitia (multis tamen plerumque virtutibus egregiè compensata) vitro agnoscimus: ut quod nonnullis quandoque parum vtilibus questionibus, saepe etiam alienis commentaria replerint; quod subinde contentioneibus, ac studijs partium nimium additi: quod sua scripta sacrae scripturae, SS. Patrum, & Conciliorum sententias ac decretis minus instruxerint; quod methodum non semper exactam seruauerint. Ut de seculi illius barbarie nil dicamus.

Cuius generis vitia etiam ipse S. Thomas notauit; sed & egregiè etiam corrigere ac deuitare studuit, ut initio sua summa ipsemet praefatur his verbis: *Considerauimus namq. huius doctrinae notitiam, in ijs, quae à diuersis scripta sunt, plurimum impediri: partim quidem propter multitudinem inuicem questionum, articulorum, & argumentorum; partim etiam, quia ea, quae sunt necessaria talibus ad sciendum, non traduntur secundum ordinem disciplinæ, sed secundum quod requirebat librorum expositio, vel secundum quod se praebat occasio disputandi. Partim quidem, quia eorundem frequens repetitio, & fastidium, & confusio generat in animis auditorum.* Ita S. Thomas.

Sed nos vitia, ut dictum, non laudamus, sed ipsam per se Scholasticam Theologiam, uti potissimum à Magistro sententiarum initio tradita, atque à S. Thomae postea illustrata fuit, commendatione dignissimam censemus. Quanquam non negandum, ad eam ipsam Scholasticam Theologiam, etiam à posterioribus Theologis huius seculi, quos & maior copia librorum instructiores reddidit, & ipsa tempora, haeresonque variè circumstrepentium insultus, ad scripturae sacrae, sanctorumque Patrum ac Conciliorum diligentem lectionem & studium, compulerunt, non exiguum decus ac robur accessisse. Quae de causa etiam in assertionem dixi, hoc potissimum tempore, quo tot haeresibus Ecclesia infestatur, breuitate illa, methodo, & robore Scholasticae Theologiae in primis opus esse.

Quae verò contra hanc assertionem Sectarij obijciunt, nullius momenti sunt, & ferè soluuntur ex dictis; ac videri ex instituto possunt apud Gregorium de Valentia cit. q. 1. p. 2. & Gabrielem Vasquez q. 1. a. 1. disp. 3. cap. 3. 4. 5. 6. Illud solum obseruandum: In scriptura, & apud SS. Patres, nonnunquam reprehendi secularis Philosophiae, ac praecipue Dialecticæ, in rebus diuinis usum, non absolute & per se, sed per accidens, si vel immoderatus sit, omnique altioris doctrinae expertus; vel etiam arrogans & superbus, qui se fidei, altiorique lumini diuinæ reuelationis submittere dedignetur, uti accidit in Ethnicis Philosophis, & quibusdam etiam haereticis, Eunomio, Aetio, Sectatoribusque Theodoti, apud Eusebium lib. 5. cap. vltimo.

Alioquin sobrium usum Dialecticæ etiam in Theologicis disputationibus commendat S. Augu-

stinus, contra Cresconium, itidem Dialecticæ criminatorem lib. 1. cap. 13. 14. 15. 16. 17. & ex ipsis etiam sectarijs Wittakerus contra Bellarminum in præfat. in disputationibus requirit, ut quicquid dicitur, ad syllogismi regulas reuocetur. Beza in Colloquio Mompelgartenfi (pag. 45.) contra Schmidelinum disputans: *Hoc est concionari, inquit, non disputare: Ego libentissimè peterem, ut si logicè ageremus, sic enim melius apparerent omnia. Nec ignoras, quamuis aliud sit esse Logicum, & aliud esse Theologum, tamen etiam in Theologia λόγος habere locum; modo principia & confirmationes ex Theologia sacra petantur.* Hactenus Beza: ut cunque aliàs sectarij dialecticam in eiusmodi disputationibus enixè fugiant, non minus, quàm Luciferianus ille hæreticus, quem S. Hieronymus in dialogo contra Luciferianos, his verbis orthodoxo loquentem inducit: *Oro te, ut philosophorum argumentatione deposita, Christianam mecum simplicitate loquaris; si tamen non Dialecticos sequeris, sed piscatores, (Apostolos.) Non Philosophicè, sed Christianè mecum loquaris.* De quâ re contra Sectarios pluribus egi in Relatione de Colloquio Ratiponensi part. 3. cap. 2. & 3. & in Examine Hunniana Relationis de eodem Colloquio, cap. 4. 5. 6. 7. 8. 9. ubi speciatim etiam ostendi, quanto odio Lutherus Dialecticam fuerit profecutus.

DVBIVM III.

An & quo modo necessaria sit ad salutem doctrina reuelata & Theologica, etiam de ijs rebus, quæ de Deo naturali ratione inuestigari possunt.

S. Thom. 1. p. q. 1. a. 1.

Expositum est hactenus, quam ratione ad salutem necessaria sit doctrina sacra & Theologica, tum vniuersè de rebus ac veritatibus salutem concernentibus: tum potissimum de illis veritatibus, quæ rationem naturalem excedunt; ut sunt pleraque ac potissima fidei pronunciata ac mysteria: restat verò nonnulla dubitatio, de ijs speciatim veritatibus, quæ cum ad salutem quidem hominis pertineant, per se tamen naturæ rationis lumen non excedunt, quales sunt istæ. Deum esse; vnum esse; eumque mundi Effectorem esse, ac providentiam curamque rerum creaturarum, præcipuè hominum genere, &c. Nec tam est quæstio de ipsâ Theologiâ propriè, quàm vniuersim de doctrinâ reuelatâ. Cui dubitationi occasionem præbuit S. Thomas hîc q. 1. a. 1. ut mox patebit.

Estque hac de re, ab alijs Scholasticis antiquioribus ferè prætermisâ, triplex Doctorum recentiorum sententia. Prima est Caietani hîc q. 1. a. 1. qui absolute docet, respectu harum veritatum Theologiam, seu doctrinam reuelatam tantum esse necessariam ad bene esse, non simpliciter.

Secunda Gregorij de Valentia ead. q. 1. punct. 2. qui dicit, non esse quidem simpliciter necessariam, singulis; in quo cum Caietano conuenit; esse tamen necessariam multis, adeoque ut omnes possint con-

sequi salutem, quantum est ex parte necessaria cognitionis eiusmodi veritatum.

Tertia est Dominici Bannis hîc q. 1. a. 1. Ludouici Molina ibidem d. 1. Gabrielis Vasquez eod. art. 1. disp. 1. qui contra Caietanam simpliciter asserunt, reipsâ & ex mente S. Thomæ, doctrinam reuelatam, adeoque Theologicam, simpliciter necessariam esse etiam respectu istarum veritatum, & non tantum ad bene esse.

Ut res hæc explicetur notandum primò, in præfati non esse quæstionem de omnibus veritatibus naturalibus collectiuè; nec etiam de quibuslibet singillatim. Constat enim, omnes veritates collectiuè acceptas, abiquè speciali reuelatione Dei, adeoque sine doctrinâ reuelatâ non posse cognosci, ut fatentur etiam Gregorius de Valentia, & Zumellocis cit. Quod etiam loco modo de quibusdam seorsim & singillatim acceptis verissimè dici potest; v. g. ad certum numerum stellarum; ad indiuiduos hominum complexiones; ad Angelorum proprias & vltimas differentias ac numerum; ad tot tamque varias plurimarum rerum naturalium antipathias & sympathias; ad eorum corporumque celestium substantiam, numerum, proprietates, vim & efficientiam; morusque exactè ac distinctè cognoscendos, &c. quæ tametsi ab Angelo, vel etiam dæmone fortassis, hominum alicui manifestari possent, ea tamen ipsa cognitio etiam nec planè naturalis iam esset, sed potius à superiori substantiâ reuelata; nec à dæmone solo, utpote mendaci spiritu profecta, vllam certitudinem parere posset. Sed neque Aristoteles, aut Philosophi vnquam cognouissent, tantam esse distinctionem inter naturam & suppositum; ut nec inter existentiam & subsistentiam; siue etiam inter quantitatem & extensionem localem corporis, si non ex fide, Theologica ratiocinatio id docuisset. Quæstio ergo solum est in præfati, de ijs veritatibus naturalibus, quæ etiam ad Deum pertinent; & quarum cognitio alioqui necessaria est ad salutem, ut sunt illa, quas diximus.

Notandum secundo, aliud dicendum esse, si loquamur de cognitione eiusmodi veritatum in genere; aliud si loquamur de illâ definite ac in specie, quantum ad salutem simpliciter necessariam est; quod rectè aduertit Molina hîc cit. a. 1. disp. 1. Et enim priori sensu res non difficulter decidi potest.

Breuitè enim dicendum est, (quod etiam primæ assertionis loco constituimus) ad certam ac firmam veritatum istarum cognitionem in genere, non esse necessariam simpliciter doctrinam reuelatam; nec omnibus & singulis, nec pluribus: sed tantum ad bene esse. Hoc sensu veram censè sententiam Caietani, & agnoscit etiam Molina loc. cit. Et est procul dubio mens S. Thomæ hîc q. 1. a. 1. ubi ita loquitur: *Ad ea etiam, quæ de Deo ratione naturali inuestigari possunt, necessarium fuit, hominem instrui reuelatione diuinâ; quia veritas de Deo per rationem inuestigata, à paucis, & per longum tempus, & cum admixtione multorum errorum, homini proveniet, &c. Itaque salus hominibus, & conuenientius & certius (non dicit, simpliciter) proueniret, necessarium fuit, quod de diuinis per diuinam reuelationem instruerentur.* Eodem modo loquitur lib. 7. cont. Gent. cap. 4. ubi propterea necessariam esse, docet reuelationem circa hæc diuina; quia plerumque

inquita